

Dinsdag 10 augustus 1915.

Gelezen "J' accuse", met vrees voor ontdekking, want kennisneming van dat boek is streng verboden. Uitgegeven in Zwitserland, geschreven door een anonieme auteur, die verklaart, dat hij is Duitscher, in D. geboren, van D. afkomst.

Indien hij zijn eigen naam op het werk had gezet, zoo had het er een groote kracht van argumentatie bij verkregen.

"J' Accuse" (Fransche titel voor 'n in 't Duitsch geschreven boek, is een rijk gedocumenteerd pleidooi tegen de schuldigen aan den huidigen krijg.

Daaruit blijkt, dat Engeland ten allen prijs vrede wilde behouden en Duitschland en Oostenrijk oorlog zochten. Frankrijk ook was vredelievend. Ten tijde der onderhandelingen over de Conventie van Geneve en van Den Haag, werkten Oostenrijk en Duitschland tegen elken te nemen maatregel ter beperking van wapeningen en gedwongen scheidsrechterlijke macht in wederlandsche geschillen. Bewijsstukken worden in "J' accuse" daarover medegedeeld.

"Inferno" een roman uit den tegenwoordigen tijd, geschreven door Edward Stilgebaur in het Duitsch, hier gelezen in Nederlandsche vertaling, bewerkt door een dame, wier naam mij niet te binnenvalt. Van Amsterdam meen ik.

De omslag is rood en zwart. Bloed en dood. Het begin — als voorbereiding van een tijd vol gruwelen — is vol bange verwachting en stemt reeds onrustig in drukkend voorgevoel.

Het vertrek der gemobiliseerden is bewonderenswaardig weergegeven in zijn soberheid. Men ziet het, men hoort de muziek en de zangen.

Elders zijn vaak beschrijvingen veel te uitvoerig, wel bombastisch en het door den schrijver geliefkoosd herhalen van dezelfde volzinnen door den toegesprokene heeft iets, dat den lezer ongeduldig maakt.

Maar het kolossale voorstellen van den reuzenstrijd is diep treffend, niet alleen, omdat het gebeurde daarin waar is, maar het gebeurend-verschrikkelijke nog niet uit is en lang kan voortduren.

Jammer, dat het openstellen der sluizen en de overstroming van den IJzer zelf overstroomd wordt door onnoodige ontboezemingen en, dubbel jammer, dat de eenvoud van iets zoo verpletterendaangrijpend in zijn werkelijkheid als die gebeurtenis in drakerig romantisme eindigt.

Waar de schrijver zich van onnoodigen schrijfbalast weet te ontdoen, is hij onovertrefbaar: getuige vele tafereelen, om slechts te spreken van den tocht der gijzelaren door de stad, den oproer te Troyon, de branden, de moorderijen en vooral de terechtstelling van den pastoor en den zestienjarige jongen. Dat zijn visioenen om levenslang in 't geheugen van den lezer te blijven spoken.

Virginie LOVELING (« *In oorlogsnood* »)